

Bina Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrasının tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (3/89)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 72 - 49/3261

16 . XII . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ordu evlerinin irat getirecek bir cihete tahsis edilmiş binalar olup olmadığını ve dolayısıyla 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası şumulüne girip girmediklerinin mezkûr maddenin tefsiri suretiyle tesbiti hakkındaki Millî Müdafaa Vekâletinin 2 . XII . 1957 tarihli ve 105 - 601 - 10 sayılı yazısının sureti ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin ifasına müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başvekil Vekili

T. İleri

Millî Müdafaa Vekâletinin 2 . XII . 1957 tarihli ve Müsteşarlık 105 - 601 - 10 sayılı yazısı suretidir.

Yüksek Başvekâlete

Dahiliye Vekâleti, Çanakkale ve Gelibolu ordu evleri için, 1947 - 1956 yıllarına aid olmak üzere, ceman 62 943 lira Bina Vergisinin ödenmesini istemektedir. Bu hususta, «1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncü maddesi Devlete ait binalar irat getirmiyen bir cihete tahsis edilmiş olmak şartıyla Bina Vergisinden muaf olup mezkûr ordu evlerinde ordu mensupları bir ücret mukabilinde istirahat etmekte, yiyip içmekte ve yatıp kalkmakta bulduklarından bu binalar Bina Vergisine tâbi olması lâzımgeldiği» esbabı mucibesi ileri sürülmektedir.

1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası metni şudur :

«Aşağıda yazılı binalar, icar ve isticar edilmemek şartıyla Bina Vergisinden müstesnadır :

1. Devlete, mülhak ve hususi bütçelerle idare edilen teşekküllere ve belediyelere aid olup irat getirmeyecek bir cihete tahsis edilen binalar.»

Vekâletimizce yapılan tetkikatta Çanakkale ve Gelibolu Ordu Evlerinin diğer ordu evleri gibi 2771 sayılı Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 94 ncü maddesi hükmüne göre hazırlanan Ordu Dahilî Hizmet Talimatnamesinin 197 nci maddesine tevfikan kurulmuş olduğu tesbit edilmiştir. Ordu evlerinin gayesi mezkûr maddede sarahaten tesbit edilmiş olup; «Ordu evleri ve askerî garnizonların tesisinden maksat ordu mensuplarının münasebet ve irtibatını samimileştirmek ve meslekî ve içtîmai inkişafalarını kolaylaştıracak vasıtaları hazırlamaktır. Ordu evleri ve garnizonları istirahat yeridir. Harb oyunları, konferanslar, mesleke ve hizmete mütaallik mübahaseler için de bir ders mahallidir. Bu hükümlerden sarahaten anlaşılacağı üzere ordu evleri irat getirecek bir cihete tahsis edilmiş değildir.

Ordu mensuplarının ordu evlerinde misafir edildiklerinde ödedikleri çok cüzi ücret, müessesenin gayesine hizmete mâtuf olup hiçbir şekilde irat kasdiyle tesbit edilmiş değildir. Zira, Ordu Dahilî Hizmet Talimatnamesinin 197 nci maddesinin 6 ncü fıkrası; «Ordu evleri ve askerî garni-

zonların varidatı; teberruattan ve kendi hasılatından ve üyelerinin asli maaşının yüzde birinden temin edileceğini» âmir olup ordu evlerinin gayesinin tahakkukunu temin zımında malî imkânların ancak bu yoldan sağlanabileceğini göstermektedir. Nitekim, Ordu Evleri ve Garnizonlar Talimatının 7 nci maddesi de kazanç fikrinin mevzuubahsolmadığını açıkça belirtmiştir.

Ordu evleri hiçbir şekilde gayesi ve işgal mevzuları haricindeki işlerde kullanılmış olmayıp irat getirecek bir cihete tahsis edilmiş değillerdir. Ayrıca bu müesseseler, 5442 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin 18 nci fıkrası âmir hükmüne tevfikân Kurumlar Vergisinden de muafırlar.

Durum böyle iken, Çanakkale ve Gelibolu ordu evlerinin irat getirecek bir cihete tahsis edildiği bahanesiyle Bina Vergisine tâbi tutulmasını talebetmek mevzuata uygun değildir. Bu hususta şimdiye kadar Çanakkale ve Gelibolu'dan başka yerlerdeki ordu evlerinden bu gibi vergi taleplerinde bulunulmamış olması da bu görüşü teyid etmektedir.

Bu itibarla, ordu evlerinin irat getirecek bir cihete tahsis edilmiş binalar olup olmadığını, dolayısıyla 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncu maddesinin 1 nci fıkrası şümulüne girip girmeyeceğinin tesbiti için B. M. Meclisince bir tefsir kararı alınması hususunda gerekli muamelenin yapılmasına müsaadelerini saygılarımla arz ederim.

Millî Müdafaa Vekili
Semi Ergin

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Esas No. 3/89

Karar No. 8

30 . I . 1958

Yüksek Reisliğe

Bina Vergisi Kanununun 3 ncu maddesinin 1 nci fıkrasının tefsiri hakkındaki Başvekâlet Tezkeresi ile merbutu Millî Müdafaa Vekâleti tezkeresinin sureti encümenimizce alâkalı Hükümet temsilcilerinin de huzurlarıyla tetkik ve müzakere olundu :

1837 numaralı Bina Vergisi Kanununun 3 ncu maddesinin birinci fıkrasına aynen «aşağıda yazılı binalar icar ve isticar edilmemek şartıyla Bina Vergisinden müstesnadır» hükmü vaz'olunmuş ve bunu takibeden hükümler ise, binaların muafiyet esasına değil, mülkiyetlerinin taallük ettiği daire ve müesseseleri tadat ve tesbite hasır ve tahsis edilmiş bulunmaktadır. 2771 numaralı Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 94 ncu maddesine göre hazırlanmış olan talimatname ordu evlerinin maksadı tesisini, gayesini ve sureti idaresini tâyin ve tesbit etmektedir.

Gerek mezkûr talimatname hükümlerine ve gerek bâzı vergi kanunlarındaki muafiyet hükümlerine göre Devlete aidolan ordu evlerinin kâr temin etmek veya bir irat elde etmek maksadıyla tesis edilmedikleri anlaşılmakta ve subay-

lardan alınan ücretlerin sırf idare masraflarını karşılamak maksadıyla alınan bir para olup «İrat» tâbirinin hukuki ve hattâ lûgavi mânası dışında kaldığı neticesine varılmış bulunmaktadır. Kezâlik maddenin başlığındaki «icar ve isticar edilmemek» kaydı da hukuki bir tâbir olup Borçlar Kanununda mâna ve medfûlü tâyin edilmiş bulunduğundan subaylardan masraf karşılığı olarak alınan ücretleri «icar» telâkki etmeye de imkân görülemediği ve maddenin sarahati karşısında ordu evlerinin vergiye tâbi tutulmasına ve bu itibarla da maddenin tefsirine mahal olmadığına karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Maliye Encümeni Reisi Mazbata Muharriri

Bursa

Diyarbakır

K. Yılmaz

M. Hüsrev Ünal

Kâtip

Manisa

Amasya

S. Akdağ

H. Koray

İnzada bulunamadı.

Ankara
M. Ali Ceritoğlu
Artvin
H. Çeltikçioğlu

Ankara
İ. Saffet Omay
Çorum
C. Köstekçi

Kars
O. Yeltekin
Kocaeli
D. Erol

Kırklareli
M. Ali Ceylân
Samsun
A. Saraçoğlu

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas no. 3/89
Karar No. 64

6 . VI . 1958

Yüksek Reisliğe

Ordu evlerinin irat getirecek bir cihete tahsis edilmiş binalar olup olmadığının ve dolayısıyla 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncu maddesinin birinci fıkrası şümulüne girip girmediklerinin mezkûr maddenin tefsiri suretiyle tesbiti hakkındaki Millî Müdafaa Vekâleti yazısı ilişik Başvekâlet tezkeresi Maliye Encümeni mazbatası ile birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Millî Müdafaa, Dahiliye ve Maliye Vekâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncu maddesi, icar ve isticar edilmemek şartıyla birinci fıkrada tadadolulu (Devlete, mülhak ve hususi bütçelerle idare edilen teşekküllere ve belediyelere) ait binaları, irat getirmeyecek bir cihete tahsis edilmiş olmak kaydıyla Bina Vergisinden istisna etmektedir.

Ordu evlerinin bu madde muvaceshesindeki durumuna gelince; filhakika ordu evleri (Ankara Ordu evi müstesna) olmak üzere Devletin mülkiyetinde olup intifa Millî Müdafaa Vekâletine terk edilmiş ve Millî Müdafaa Vekâletince de ordu evi olarak kullanılmak üzere tahsis edilmiştir.

Anca, ordu evlerinin tesisi ve faaliyete mevzu ve şümulününün 2771 sayılı Ordu İç Hizmet Kanununun her hangi bir maddesinin sarahatine dayanmadığı, bu tesis ve faaliyetin kanuni bir mesnedi olmadığından dolayı da, muayyen bir mevzu için yapılan yardım hariç, bütçede her hangi bir tahsisat derpiş edilmediği ve bu suretle askerî kışla ve konaklar meyânında mü-

talâa edilmesine imkân görülemediği encümenimizde cereyan eden müzakerelerde beyan olunmuştur.

Diğer taraftan, ordu evlerinde ikamet ve yemek ücretleri alınmakta, ve salonlarının düğün veya sair topluluklar için kiraya verilmekte bulunması dolayısıyla bugünkü durumları itibarıyla, mevzu bahis 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncu maddesinin 1 nci fıkrası şümulüne girip girmeyecekleri hususunun icra ve kaza organları tarafından tetkik edilerek bir karara varılması lâzımgelmekte olduğu ve bu bakımlardan mevzu bahis kanunun 3 ncu maddesinin birinci fıkrasının tefsirine mahal görülemediği encümenimizce ekseriyetle kabul edilmiştir.

Mazbatamız Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Kâtip	Bu mazbata M.
Balıkesir	Balıkesir	Artvin
H. İmre	M. H. Timurtaş	Y. Gümüşel
Ankara	Ankara	Antalya
M. Akpınar	O. Alışiroğlu	K. Akmanlar
Çankırı	Çorum	Edirne
Muhallifim	Y. Gürsel	M. Sarol
F. Arkan		
Erzurum	İstanbul	İzmir
Ş. Erker	E. Kaya	D. Akbel
Kastamonu	Kayseri	Manisa
H. Dura	O. Kavuncu	S. Mihçioğlu
Siird	Trabzon	Yozgad
M. D. Süalp	İ. Şener	T. Alpay

Ordu evlerinin Devlet mülkiyetinde olduğu ve kullanılış şeklinin İçişler Kanununun tatbikine mütaallik İçişler Talimatnamesiyle tesbit edildiği müzakereler sırasında anlaşıl-
mış bulunduğu nazaran 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncu maddesine tevfi-
kan, âhara icar edilmedikleri takdirde Bina Vergisine tâbi olmayacakları aşikâr bir key-
fiyettir. Mesele, talimatname hükümlerine gö-
re ifa edilmesi gerekli olan hizmetin lüzum
gösterdiği bâzı hizmet karşılığı ücretlerin,
asla kâr gayesine mâtufl olmaksızın istîfa edil-
mekte olmasının bu muafiyeti ihlâl edip ede-
miyeceğinden ibarettir. Bu hususun takdirini
icra ve kaza organlarına bırakmakla mesele-
nin halledilmiş olmayacağı bizzat icra makā-
mının hâdisi hakkında tereddüde düşerek bir
tefsir talebinde bulunmasıyla sâbittir. Bu iti-

barla tefsir mevzuu mevcud olup ordu evlerin-
ce hizmet karşılığı olarak alınagelmekte olan
ücretlerin bir irat veya icar ve isticar telâkki
edilip edilemeyeceği bahismevzuudur. Bu hu-
sus ise, buna mümasil olarak, hastaneler, yurt-
lar. Devlet tiyatroları gibi müesseselerde vâkı
tatbikat ile mahlûldür. Bir kâr gayesi gütmü-
yen ve mücerret ifası gereken hizmetin gerek-
tirdiği masrafları karşılamaya mâtufl bulunan
bu gibi ücretlerin bir irat telâkki edilemiye-
ceği, icar ve isticar tâbirlerinin şumulü içine
de giremeyeceği mütalâasiyle ve bu sebeple
tefsire mahâl olmadığı kanatında olduğumuz-
dan Bütçe Encümeni mazbatasına bu sebeple
muhalif kaldığımızı arz ederiz.

Izmir • Bursa Afyon K.
B. Bilgin II. Köymen M. Â. Ülgen

